נובמבר 2023, חשון תשפ"ג

ראמ"ה
הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך

משרד החינוך

הערכת הוראת ילדים חולים בביתם - תשפ"ג

דו"ח מיניים

על התוכנית

התוכנית מיועדת עבור ילדים בכל שלבי חינוך החובה, השוהים בביתם תקופות ארוכות בשל מחלה או פציעה, ונאלצים להחמיץ ימי לימוד רבים. היא מיועדת להבטיח רצף למידה ושגרת לימודים, בהתאם לחוק חינוך חובה. המשרד מפעיל מערך מורים ומטפלים בכל הארץ, הבאים לבתי התלמידים או מלמדים באופן מקוון, ומתקצב שעות לימוד וטיפול בהתאם לצרכים*.

מטרת ההערכה

מתן מידע מבוסס ותומך החלטה אודות אופן יישום התוכנית וטיב המענה הניתן לילדים החולים, תוך מעקב אחר השגת מדדי התוצאה של התוכנית. ההערכה מתמקדת בבחינת המשמעות והאפקטיביות של ניהול התוכנית בידי משרד החינוך באופן ישיר, ולא באמצעות ספק חיצוני.

עלויות

כ- 95

מיליון ₪
בשנת תשפ"ג

משתתפים

כ- 2,500

תלמידים חולים
שנעדרו מעל 21 יום

בשורה התחתונה

התוכנית **"שירותים לילדים חולים בביתם"** נותנת מענה בצמתים קריטיים ובמצבי קיצון מאתגרים, על ידי מורים הרואים בכך שליחות ומשקיעים בהוראה מותאמת אישית. על כך - רוב ההורים אסירי תודה ומלאי הערכה. יחד עם זאת, לצד התחושה החשובה, 4 מתוך 10 ילדים ששבו לכיתה לא הצליחו לצמצם פערים בזכות התוכנית, כך על פי דיווחי ההורים והיועצות. קיימים גם פערים בטיפול בהיבט הרגשי והחברתי ובתהליכי הטיפול במקרים מורכבים (לדוגמה, בחינוך המיוחד). מבחינת אופן הפעלת התוכנית, הציפיה שבתי הספר יקבלו אחריות על הטיפול לא מתממשת באופן מיטבי, דבר הפוגע ביכולתה להצליח.

	מדד התוצאה		ממצאי סקר יולי 23	פירוט והרחבה
1	צמצום פערים לימודיים	הצלחה חלקית	**60% מההורים ומהיועצות** מדווחים שילדים ששבו לכיתה הצליחו לצמצם פערים בזכות התוכנית. כ-70% מהיועצות מדווחות על צבירת פערים.	לרוב, המורים והמטפלים עומדים במשימה ובהיקף שעות ההוראה והטיפול שנקבעו. ואולם, מורים בודדים בלבד מעידים שהילדים שבאחריותם מצליחים במבחנים מותאמים לשכבת הגיל שלהם. הורים רבים מביעים חוסר שביעות רצון מאיכותם המקצועית של המורים, או מחוסר התאמתם לצרכים הייחודיים של ילדיהם.
2	מענה רגשי-חברתי	הצלחה חלקית	**63% מההורים ו- 36% מהיועצות** סבורים שהילדים מקבלים מענה רגשי מיטבי	במרבית המקרים חלה נסיגה בהיבט החברתי אצל הילדים החולים (שהשפיעה גם על היבטים רגשיים). במקרים בהם לא דווח על נסיגה, היה זה לרוב בזכות מורים מבית הספר של הילד, אשר השקיעו מאמץ. לנוכח הציפיה שמורים ומטפלים יתרמו גם לרווחתם הרגשית והחברתית של התלמידים, נראה שיש צורך בהכשרה וכלים ייעודיים לכך. הורים שילדיהם נמצאים עד חצי שנה בתוכנית והורים לילדי חינוך מיוחד ביקורתיים יותר ביחס לטיב המענה הרגשי. על פי דיווחי היועצות, קיים יתרון לילדים במעמד סוציו- אקונומי גבוה
3	מעורבות והובלה של בית הספר	הצלחה חלקית	**66% מההורים ומהיועצות** מדווחים שהתלמיד חש שייכות למוסד ושהמחנך רואה עצמו אחראי לילד. רק מיעוט של מורי המאגר חשים כך.	כאשר המורה שמלמד ילד חולה בביתו הוא גם מורה מבית הספר של הילד, האחריות והמחויבות מצדו רבה יותר וכך גם הקשר עם בית הספר. בודדים המקרים שכך קורה. בתי ספר ספורים שחשים אחריות כלפי תלמידיהם החולים, מקפידים לעקוב אחר מצבם הלימודי והפער שנפער בינם ובין חבריהם לכיתה.
4	שביעות רצון של ההורים מהתוכנית	הצלחה	**88% מההורים** שבעי רצון מהתוכנית, בדגש על הפן הלימודי	המורים רואים בעבודה עם הילדים שליחות. ההורים שמחים על עצם קיום המענה. לצד הקשיים הרבים, ניכרת שביעות רצון גבוהה שלהם מהשירות.

הערכת הוראת ילדים חולים בביתם - תשפ"ג

דו"ח מיניים

שנות הפעילות

תשפ"א	תשפ"ב	תשפ"ג	תשפ"ה
הפעלת התוכנית ע"י זכיין	הפעלת התוכנית ע"י משרד החינוך	שנה ראשונה להערכה	

*עד שנת תשפ"א הופעלה התוכנית על ידי מפעיל חיצוני. החל משנת תשפ"ב היא מופעלת במישרין על ידי משרד החינוך, שחותר לכך שהטיפול בילד יבוצע ויובל על ידי המוסד החינוכי בקהילה ממנו הגיע התלמיד החולה.

מה מצאנו

נשמרים הפערים החברתיים-כלכליים למרות מעורבות הצוותים, 57% מהילדים מרקע סוציואקונומי גבוה לעומת 40% מרקע נמוך מדווחים על עמידה ביעדים לימודיים. 42% מרקע גבוה לעומת 24% מהנמוך מדווחים על מענה רגשי חברתי

שינוי חיובי דווח בראיונות בעיקר במצבים בהם **המורה המלמד ילד חולה בביתו משמש גם מורה בבית הספר של הילד**. במציאות שבה לא הוגדרו יעדים מדידים ברמת הטיפול בתלמיד - נראה שהחיבור של מורה לבית הספר מייצר דינמיקה שונה

מהראיונות האיכותניים עולה כי ישנם מורים **שאין להם גישה אל תכנית הלימודים המעודכנת והמתאימה** לכל שכבת גיל והם זקוקים לאתר רשמי, נגיש ומעודכן, עם פירוט נושאי הלימוד, מקורות הידע, מבחנים לדוגמה, שאלות ותרגילים

הצוות החינוכי ביקורתי יותר מההורים. בעוד ש-75% מההורים מרוצים מהממשקים מול משרד החינוך והמטה, 59% מהיועצות ו-54% ממורי המאגר לא. 70% מההורים סבורים שהמשאבים מאפשרים מענה סביר, לעומת 50% מהיועצות.רוב מורי המאגר הוותיקים (62%) חשים שהסיוע הידרדר

קיים פער בין התרשמות המומחיות הפדגוגיות במוקד ובין התרשמות ההורים. בעוד המומחיות מדווחות על קשר טוב עם התלמידים בכל המקרים, ועל הקפדה על ביקורי בית, הורים רבים מדווחים על קשר רופף, חלקי ומזדמן

מורי המאגר גאים ומרוצים מתפקידם (93% מרוצים ו-88% ימליצו לחבר), אך פחות מרוצים מהתנאים, מהממשק עם מוקד משרד החינוך ומההיבטים המנהליים. במחקר האיכותני העידו חלקם על סרבול וקשיים, עד כדי הלנת שכר

הורים לתלמידים בחט"ב ובתיכונים נטו יותר לדווח שמחנכי הכיתה רואים עצמם כאחראים המרכזיים (75% לעומת 64%), גם רמת הדיווח של ההורים על שגרת למידה רצופה, נמוכה יותר בבתי הספר היסודיים (67% לעומת 79% בעל יסודי)

בבחינה נקודתית של המצב **בקרב תלמידי החינוך המיוחד.** עולה תמונה מאתגרת - הן מבחינת שמירת הקשר וקבלת האחריות של המוסד החינוכי, וכן במענה הרגשי ובתחושת המענה מהמערכת

המוקד הטלפוני. בראיונות שנערכו בתשפ"ג זוהתה שונות רבה בהתייחס למוקד. אלו שלא סבלו מבעיה מורכבת שהצריכה התערבות היו מרוצים. אולם מרבית העדויות מלמדות על מענה לא מקצועי, חוסר זמינות ותלונות ללא מענה

מחקר איכותני > בוצע ביוני-אוגוסט 2023

ראיונות מובנים למחצה עם נציגים מארבעת קהלי היעד.
בסך הכל נערכו 83 ראיונות, מתוכם עם 7 אנשי מטה, מומחית אחת, 17 מורי משרד החינוך, 16 מורי מאגר, 4 מטפלי משרד החינוך, 7 מטפלי מאגר ו-31 הורים.

מחקר כמותי > בוצע ביולי- ספטמבר 2023

סקרים טלפונים: 184 הורים לילדים חולים (70% השבה), 112 מורי מאגר לילדים חולים (74% השבה), 210 יועצות (65% השבה).